

[Freddy Madsen.]

hvor de har chancen for det, alligevel stemmer imod deres egne standpunkter. Men som sagt, det er et typisk radikalt standpunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes med 124 stemmer mod 25.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. [af Ingolf Knudsen m. fl.]. (Lovforslag nr. L 164. Fremsat 19/4 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det af centrum-demokraterne fremsatte forslag om en ændring af skolestyrelsesloven indeholder tre hovedpunkter.

For det første vil forslagsstillerne have indført en spærregænse ved skolenævnvalg, hvorefter mindst 25 pct. af de stemmeberettigede forældre ved en skole skal deltage i valget. I modsat fald skal skolenævnet ved den pågældende skole udpeges af kommunalbestyrelsen. For det andet ønsker forslagsstillerne, at skolelederens myndighed og ansvar skal styrkes. For det tredje foreslås der indført skolelederråd på linje med fælleslærerråd i kommuner med mere end én kommunal skole.

Hvad det første punkt angår, må det erkendes, at den forholdsvis ringe valgdeltagelse beklageligvis har været et karakteristisk træk ved skolenævnvalg under de skiftende lovgivninger, men jeg tror ikke, at indførelse af en spærreklause som den her foreslåede vil være det rette middel til at forbedre på dette forhold. Forslaget synes heller ikke at have taget i betragtning, at størstedelen af alle skolenævnvalg efter de hidtidige erfaringer sluttes som fredsvalg, det vil sige, at der ved opstillingsfristens udløb kun er opstillet én kandidatliste, således at de på denne liste opførte personer betragtes som valgt efter de gældende valgeregler, der er fastsat i en bekendtgørelse af den 28. januar 1974.

Ifølge en undersøgelse af forløbet af skolenævnsvalegene i 1974, som er foretaget af un-

dervisningsministeriets økonomisk-statistiske konsulent, blev der kun affholdt kampvalg mellem flere lister ved cirka en tredjedel af samtlige skoler, mens de øvrige cirka to tredjedele af skolerne havde fredsvalg. Ifølge undersøgelsen opstilles der hyppigere flere lister på de store end på de små skoler. For den tredjedel af skolerne, hvor der i 1974 afholdtes kampvalg, er stemmeprocenten totalt opgjort til 21,4, men undersøgelsen viser en betydelig variation med hensyn til skolestørrelse. Den laveste stemmeprocent fandtes på de store skoler, nemlig 16, hvorefter stemmeprocenten er stigende til 47,2 på de mindste skoler, det vil sige cirka 3 gange procenten ved de store skoler.

På baggrund af denne undersøgelse kan en spærregænse på 25 pct. af de stemmeberettigede forældre ikke accepteres, idet den vil betyde, at forældrene i det overvejende antal tilfælde, hvor der afholdes kampvalg, ville blive afskåret fra at vælge repræsentanter til skolenævne.

Det anføres i de meget kortfattede bemærkninger til lovforslaget, at formålet er at sikre, at skolenævn ikke vælges med så ringe valgdeltagelse, at organiserede smågrupper kan tiltage sig uberettiget indflydelse. Hertil vil jeg sige, at den nævnte risiko altid vil være til stede, når der er tale om frie og direkte valg efter demokratiske principper, men efter min opfattelse må man hellere løbe denne risiko end indføre spærreregler af den her foreslåede slags.

Med hensyn til det andet punkt har forslagsstillerne foreslået nogle ændringer i lovens §§ 27, 62 og 63, som bl. a. tager sigte på, at skolelederen sammen med lærerrådet skal eller kan udtale sig om forskellige spørgsmål vedrørende den pågældende skole.

Hertil vil jeg for det første sige, at skolens leder ifølge lovens § 60 er medlem af lærerrådet. Men dertil kommer, at alle lærerrådets erklæringer og forslag ifølge lovens § 63 skal fremsendes gennem skolens leder med en udtalelse fra den pågældende. Endelig er det i lovens § 57, stk. 3, udtrykkeligt fastslået, at lederen har såvel den administrative som den pædagogiske ledelse af vedkommende skoles virksomhed. Forslagene vil således ikke medføre nogen reel ændring af retstilstanden på dette område.

Forslagsstillerens tredje forslag, om oprettelse af et skolelederråd, er ifølge bemærkningerne motiveret med, at det er hensigten at give sko-

[Undervisningsministeren.]

leederne samme rettigheder, som man har til delt lærerrådene gennem fælleslærerrådet. Her til vil jeg sige, at skolelederne i en kommune ifølge lovens § 60, stk. 5 og 6, i fællesskab vælger en repræsentant til fælleslærerrådet, der i øvrigt er sammensat af en repræsentant for viceskoleinspektørerne samt en lærerrepræsentant for hver af kommunens skoler, dog mindst 7 lærerrepræsentanter. Skolelederne er således efter den gældende lov direkte og selvstændigt repræsenteret i fælleslærerrådet. Skolelederne har endvidere mulighed for som gruppe at drøfte spørgsmål af betydning for kommunens samlede skolevæsen, men der er næppe behov for at lovfæste et nyt organ ved siden af de nævn og råd m. v., som allerede findes.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at udvalget vedrørende revision af skolestyrelseslovens kapitel 2 m. v., som blev nedsat efter lovrevisionen i 1974 efter ønske fra folketingets undervisningsudvalg, for nylig har afgivet sin betænkning til undervisningsministeriet. Det er min hensigt endnu inden udgangen af denne folketingsamling at fremsætte lovforslag om revision af skolestyrelsesloven på grundlag af udvalgsbetænkningens forslag. Lovforslaget vil med visse ændringer blive genfremsat straks ved begyndelsen af det nye folketingsår.

Sammenfattende kan jeg sige, at jeg må afvise det foreliggende lovforslag.

Møller Andersen (S):

Centrum-demokraterne ønsker med det lovforslag, der ligger på tingets bord, at fremme skoleledernes indflydelse på skolens styrelse, samtidig med at partiet ønsker at forringe forældrenes muligheder for at få indflydelse på skolens styrelse. Begge formål er socialdemokratiet imod. Vi mener, at skolelederne i øjeblikket som medlemmer af lærerrådene har indflydelse på skolens styrelse. Vi mener også, at skoleinspektørerne som deltagere i skolenævnene møder har en betydelig mulighed for at øve indflydelse på skolenævnene arbejde og på hele skolens arbejde. Det skulle derfor ikke være nødvendigt yderligere at styrke skoleledernes indflydelse.

Forslaget om oprettelsen af et skolelederråd forekommer ikke rimeligt i betragtning af, at den skolestyrelseslov, vi i øjeblikket har, med en række høringsorganer, er et besværligt instrument at arbejde med. Et organ yderligere

ville altså gøre situationen endnu mere kompliceret. Det er nok snarere forenkling, der trænges til. Også dette forslag må jeg altså på socialdemokratiets vegne afvise.

Jeg kan være enig i, at valgdeltagelsen ved skolenævnvalgene, hvor de afholdes, er for ringe. Det, der må gøres i den situation, er, at alle såkaldte gode kræfter samles om at øge forældrenes interesse for at deltage i skolenævnvalgene. Det er den positive måde, hvorpå vi øger interessen for skolenævnene arbejde.

Det forslag, centrum-demokraterne fremsætter om, at mindst 25 pct. af de stemmeberettigede forældre skal deltage, for at de kan udpege skolenævnene, er en helt urimelig måde at gribe sagen an på. Det ville svare til, at man i lov om styrelsen af kommunale anliggender fastsatte en bestemmelse om, at hvis valgdeltagelsen i en kommune ikke kom op på f. eks. 50 pct., så skulle folketinget udpege kommunalbestyrelsen. Det er en negativ måde at gribe interessen for skolernes styrelse an på.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne afvise centrum-demokraternes forslag.

Wissing (FP):

Den nuværende lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen er kun 7 år gammel, og nu ønskes den ændret for fjerde gang i løbet af disse år. Derfor må en lovændring være nøje gennemtænkt, således at man søger at undgå yderligere ændringer af loven i de allernærmeste år.

Desværre må jeg om dette lovforslag sige, at det ikke netop bærer præg af at være gennemtænkt. Allerede i den foreslåede ændring af § 10, en ændring, der for øvrigt rent teknisk næppe henhører under stk. 1, rejses der store problemer.

Den foreslåede ændring annullerer resultatet af lovlige skolenævnvalg, såfremt ikke mindst 25 pct. af de stemmeberettigede forældre deltagere. Det betyder reelt, at en meget stor del af skolenævnene ved skoler i byområder herefter skal udpeges af kommunalbestyrelserne. Det kan ikke alene medføre, at skolenævne herefter vil blive oprettet først og fremmest efter partipolitiske interesser, men det kan også være en nedvurdering af en skoles forældrereds. Kan det være rigtigt, at man nu vil diskvalificere de forældrereds, der ønsker at gøre en aktiv indsats for deres børns skole-

[Wissing.]

gang, blot fordi andre forældre viser ligegyldighed eller bare ulyst til at deltage i skole-nævnsvalget?

Det kan betyde, at det kan blive et spørgsmål, om skolenævnene og den indflydelse, forældrene har i disse, overhovedet kan bevares. Inden for fremskridtspartiet ønsker vi principielt at give skolenævnene en større indflydelse, hvilket også klart fremgår af det forslag til skolestyrelseslov, nr. 64, som vi fremsatte den 20. februar 1975.

Vi mener derfor, at man både gennem lovgivningen og også på andre måder skal gøre meget for at motivere forældre til at deltage aktivt i styrelsen af deres børns skole.

Fra fremskridtspartiets side vil vi derfor gerne medvirke til, at der ofres tilstrækkelig tid på at formulere lovens bestemmelser om etablering af skolenævn på en sådan måde, at de kan vække og fastholde forældrenes interesse og dermed være med til at sikre skolenævnenes fortsatte beståen.

Om hensigten med pkt. 2, der tilsigter at styrke skoleledernes myndighed og ansvar, kan siges, at det drejer sig om at lovfæste en position, som skolelederne i virkeligheden har. Man kan derfor spørge, om det tjener noget formål.

Det gælder også med hensyn til de foreslåede skolelederråd. Disse råd er for længst oprettet mange steder, og rent praktisk fungerer de ofte som rådgivende for skolekommissionerne i spørgsmål, der vedrører kommunernes skolevæsen.

Som bekendt kommer der yderligere et forslag til revision af styrelsesloven til behandling i næste uge. Forslaget kommer fra undervisningsministeren og er, så vidt jeg er orienteret, mere omfattende end det forslag, vi nu behandler. Det må derfor være rimeligt, at vi også får lejlighed til at sætte os ind i dette, og at der derefter gives den fornødne tid til en virkelig grundig gennemgang af hele loven.

Som følge af det tidspunkt, forslaget er fremkommet på, må der blive rig lejlighed både til en offentlig debat i de kommende måneder og derefter til en forsvarlig behandling her i tinget i løbet af efteråret. Fremskridtspartiet vil gerne medvirke hertil.

Bertel Haarder (V):

Jeg kan i det store og hele på venstres vegne tilslutte mig de betænkeligheder, der allerede

er blevet fremført. Jeg anfægter ikke på nogen måde hensigten og den bekymring, som ligger bag centrum-demokraternes forslag, men jeg må sige, at der er jo adskillige andre forslag fremme i debatten, i hvert fald inden for venstre, som i højere grad tilgodeser det problem, det drejer sig om. Man kunne jo overveje – jeg nævner det kun som en strøtanke – om man skulle give et særligt klasselærerråd visse beføjelser, som skolenævnet har i dag.

Man kunne også overveje, om man skulle give skolenævnet en anden sammensætning, så at det kom til at ligne skolekommissionen lidt mere, og samtidig afskaffe den nuværende skolekommission.

Den slags tanker opererer vi med, men jeg synes egentlig, det er rigtigst, at vi tager den store debat om dette, når ministeren kommer med sit forslag, for det er som sagt et mere gennemgribende forslag. Til den tid vil vi gerne fortsat være åbne, men komme med vores yderligere kommentarer.

En ting vil jeg dog sige så kraftigt som muligt: Vi vil mobilisere alle kræfter ved det kommende skolenævnvalg, ikke for at politisere skolenævnene, men for at gøre dem mere repræsentative, end de er i dag, for at styrke dem som et led i det nære samfund.

Gerda Møller (KF):

Da vi i 1974 behandlede forslaget til den nugældende lov, var centrum-demokraternes ordfører, hr. Ingolf Knudsen, inde på de problemer, der kan opstå, hvis forskellige minoritetsgrupper på grund af ringe valgdeltagelse sætter sig på skolens funktioner gennem en stor kompetence, idet man i grelle tilfælde vil kunne opleve, at man får det, man kunne kalde røde skoler eller grønne skoler o. lign., altså skoler, hvor en lille procentdel af forældrene har den altafgørende indflydelse på den linje, der lægges med hensyn til skolens dagligliv. Det var et citat fra hr. Ingolf Knudsens ordførertale. Hr. Ingolf Knudsen mente også, at hvis man var vågen over for disse problemer, så kunne man nok finde frem til fornuftige løsninger og tage højde for dem. Jeg forstår, at centrum-demokraterne og hr. Ingolf Knudsen nu foretrækker at helgardere sig og derfor har fremsat det foreliggende lovforslag.

Vi har fuld forståelse for problemet. Den frygt ligger allerede hos mange, at det med den gældende lov er alt for let for yderstandpunkterne at tage magten i skolen og styre udviklin-

[Gerda Møller.]

gen på skolen de næste 4 år uden reel demokratisk dækning. Det kan de gøre først og fremmest på grund af den almindelige mangel på forældreinteresse. Forældrene orker ikke at engagere sig for stærkt i skolearbejdet. De kommer gerne til klassemøderne, som de interesserer sig mere for end for skolen.

Vi i det konservative folkeparti har den opfattelse, at det må være forældrene, der bestemmer skolens holdning og det grundlag, skolen skal arbejde på. Forældrene har hovedansvaret for børnenes opdragelse, og derfor har de også pligt til overalt at følge med i skolens liv og i samarbejde med lærere og leder være med til at skabe den skole, som er til børnenes bedste.

Vi vil altså ikke være med til at forringe forældrenes indflydelse i folkeskolen. Vi ser tværtimod helst forældrenes indflydelse styrket. Det kan forslaget om de 25 pct. måske nok medvirke til, fordi det kan være en spore for forældrene til at møde frem ved skole-nævnsvalgene og selv besætte pladserne, fremfor at det skal gøres af kommunalbestyrelserne, men vi har i den konservative folketingsgruppe gjort os nogle andre tanker, og dem er vi da villige til ved lejlighed at lægge frem i udvalget.

Med hensyn til forslagene, der går på at styrke skolelederen, så er jeg en smule usikker over for nødvendigheden af de foreslåede ændringer. I hvert fald påstår mange skolefolk, også blandt lederne, altså skoleinspektørerne, at skoleinspektøren har den indflydelse, han selv ønsker. Det er der også andre end ministeren der har været inde på her i dag. Han er jo også medlem af lærerrådet ved den enkelte skole eller det enkelte gymnasium, og han er også medlem af fælleslærerrådet.

Vi vil gerne være med til at arbejde med problemerne i udvalget, når ministerens forslag kommer til behandling her i folketinget.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg undskylder, jeg kom til at sige »klasselærerråd«. Jeg mente klasseforældreråd. Det er en af de tanker, vi har været inde på i vor debat.

Alfred Andersen (SF):

Da der efterhånden er sagt det, der kan siges

om disse ting, skal jeg nøjes med fra socialistisk folkepartis side at sige, at vi kan ikke stemme for dette forslag.

Freddy Madsen (DKP):

For os er det svært at se formålet med dette forslag, andet end som et led i den almindelige panik omkring folkeskolen, som centrum-demokraterne tilsyneladende har interesse i at skabe og vedligeholde. Det er jo demokratiets princip, at man har en stemme, som man kan bruge eller lade være med at bruge. Hvis folk ikke mener, det er umagen værd, kan en folketingsbeslutning alene ikke gøre det meningsfyldt for dem at udnytte deres stemmeret.

Vi er tilhængere af, at man på alle områder opfordres til at bruge denne demokratiske ret, og mener ikke, at problemet løses ved, at man fratager folk stemmeretten, og det er jo i realiteten det, der vil ske de steder, hvor måske kun 24,5 pct. er gået til stemmeurnerne.

Vi mener endvidere, at begrebet fredsvalg – f. eks. ved at forældreforeninger eller klasseforældrerepræsentanter opstiller en enhedsliste – bør tilgodeses. Folk kan faktisk godt blive enige om en fornuftig skolepolitik, således at en egentlig valgsituation, som dette forslag siger til, slet ikke opstår.

Med hensyn til forslaget om et skolelederråd er der kun det at sige, at skolelederne er medlemmer af Danmarks Lærerforening, at skolelederne har sæde i lærerrådet, og at skolelederne har egen repræsentant i fælleslærerrådet, således som det er fastsat i § 60 i skolestyrelsesloven. Et særligt skolelederråd er derfor efter vores opfattelse i bedste fald overflødig, et ekstra omsvøbsdepartement. Begrundelsen, at styrke skoleledernes myndighed og ansvar, forekommer os nærmest at være en underkendelse af det ansvar, som kommunalbestyrelsen bør have i disse sager.

Vi må derfor afvise forslaget, idet vi ikke mener, at det er i stand til at løse nogen som helst problemer.

Svend Haugaard (RV):

Det må nok siges at være et ejendommeligt forslag, men der skal jo gøres noget efter Albertslund-historien. Det er svært at forstå, at hvis de, der møder frem og stemmer, kun udgør 24,5 pct., så skal de ikke have noget som helst for deres ulejlighed; i hvert fald er det en meget ejendommelig form for demokrati, der

[Svend Haugaard.]

er tale om her. Helt tåbeligt bliver det, når man tager i betragtning, at de $\frac{2}{3}$ af skolenævnene, som det er nævnt, vælges ved fredsvalg, hvor der altså ikke er egentlig afstemning.

Derimod kunne der nok være grund til, at man appellerer til, at man gør sin borgerpligt, hvor der stemmes, at man møder frem og stemmer dér, hvor der er afstemning – eller skal vi sige »forældrepligt«, som det faktisk er i dette tilfælde. Det vil vi gerne være med til, men det klare ikke ved dette forslag.

Med hensyn til de øvrige punkter i forslaget er det afgjort rimeligt at afvente betænkningen om styrelsesloven. Vi må som helhed afvise forslaget.

Chr. Christensen (KrF):

Der rejser sig mange betænkeligheder ved dette lovforslag. De er jo i stor udstrækning trukket frem af de tidligere ordførere. Men jeg vil også gerne sige, at forslaget rummer nogle meget interessante tanker, og det har jo med hensyn til punkt 1 det positive sigte at gøre skolenævnenes forældrerepræsentation så stærk som muligt.

Det er beklageligt, at skolenævnsvalgene har så ringe tilslutning, og vi kan herfra næppe appellere stærkt nok til forældrene om at slutte op om de kommende valg til skolenævnene. Vi kan ikke se bort fra, at der er rørt ved nogle problemer her, som vi er nødt til alvorligt at tage op til overvejelse.

Det er klart, at punkt 1 rummer en indskrænkning af demokratiets funktion. På den anden side er det væsentligt, at vi gør os klart, at op til $\frac{3}{4}$ af forældrene har en demokratisk ret, som man ikke anvender, og det kan blive en alvorlig fare for de demokratiske instanser og funktioner fremover. Derfor mener jeg ikke, vi sådan umiddelbart kan afvise tankegangen. Vi må gå ind i en nøje overvejelse.

Skolelederen har i virkeligheden en meget vanskelig stilling. Han er i det daglige pædagogisk og administrativ leder af en skole. Samtidig er han, når han vil have sine synspunkter frem over for myndighederne, henvist til at gå igennem lærerrådet eller fælleslærerrådet. Når han går på sin skole, så er han i virkeligheden kommunens repræsentant på skolen. Når han går på rådhuset, er han skolens repræsentant på rådhuset. Jo, der er absolut grund til at anerkende, at man fra centrum-demokraterne har

peget på, at her er et forhold, som vi er nødt til at tænke alvorligt igennem.

Skolelederne i de nydannede kommuner efter kommunesammenlægningen har haft for vane at gå sammen jævnligt for at drøfte problemerne. Det har man simpelt hen gjort, fordi man har følt, det var nødvendigt, at man gjorde det, for at man kunne koordinere løsningen af skoleproblemer og få så stærkt et samarbejde som overhovedet muligt. Her foreslås det i virkeligheden, at disse i praksis fungerende skoleledermøder bliver til en instans, hvorigennem man kan udtrykke skoleledernes synspunkter over for kommunen.

Det er jo ikke særlig god fagforeningspolitik, og derfor har man vel også ligesom holdt denne instans lidt i ro. Det er vel også sådan, at kommunalbestyrelserne har været meget forsigtige med at spørge, netop af hensyn til det, jeg nævnte før. Alligevel spørger mange kommunalbestyrelser sådan stille og roligt: Hvad mener I egentlig om den sag? Derfor er jeg ikke sikker på, at vi skal afvise, at der er et problem her, som vi må have op til alvorlig overvejelse.

Der er efter vor mening rørt ved nogle vigtige problemer i dette lovforslag, og vi går ud fra, at vi får lejlighed til at drøfte disse problemer nærmere i den kommende samling.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet hilser med glæde, at der vil komme en revision af styrelsesloven. Det foreliggende forslag fra centrum-demokraterne kan vi ikke anbefale. Selv om også vi beklager, at forældreinteressen ikke er større, mener vi alligevel, at skolenævnene – til trods for den ringe valgdeltagelse de fleste steder – kommer til at bestå af vågne og aktive forældre. Ofte kendes disse fra forældreforeningerne som mennesker, der er villige til at gøre en indsats.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at retsforbundet ønsker, skolelederne skal have så stærk en stilling som muligt, men vi mener også, at dette er muligt inden for den bestående styrelseslov. Det er da vores erfaring, at det er tilfældet de allerfleste steder. Vi finder, at de to sidste punkter i dette forslag er fuldstændig overflødige.

Steen Folke (VS):

Dette lovforslag er et ganske fortræffeligt

[Steen Folke.]

udtryk for centrum-ekstremisternes skolepolitik.

Til det første forslag, som lovforslaget indeholder, vil jeg gerne sige, at det er korrekt, at der er en meget lille stemmeprocent til skolenævnsvalgene langt de fleste steder, men at det er organiserede smågrupper, der tiltager sig uberettiget indflydelse, er i hvert fald helt hen i vejret. Det, der tænkes på, er naturligvis venstreorienterede grupper – det er næppe hr. Erhard Jakobsens egne stødtropper, der er tænkt på – men realiteten er, at selv på skoler, der ligger i udprægede arbejderkvarterer, er det langt, langt de fleste steder nok så borgerligt indstillede, som sidder i skolenævnene, og det er i hvert fald ikke nogen venstreorienteret dominans, der er tale om.

I stedet for dette centraliseringsforslag om at lade kommunalbestyrelserne træde ind skulle man prøve at overveje, hvorfor der er så få forældre, der afgiver deres stemmer til skolenævnsvalgene. I stedet for at lave procent-spærringer og den slags kunne man forsøge at give forældre, elever og lærere mulighed for at gå ind i et reelt samarbejde. Et lille skridt – og jeg understreger: et lille skridt – i den retning kunne være, at man gav forældrene mulighed for at få betaling for tabt arbejdsfortjeneste, når de deltog i den slags virksomhed, for at ingen af økonomiske grunde skal udelukkes fra at være med.

De andre forslag, som lovforslaget indeholder, er simpelt hen ren propaganda for ro og orden og for magtkoncentration i skolerne. I skolestyrelseslovens § 57, stk. 3, står der, at lederen har såvel den administrative som den pædagogiske ledelse af vedkommende skoles eller institutions virksomhed. Lederen kan bestemme noget, medens lærerrådet kun kan udtale sig. Lederne har altså den centrale rolle og den magt, som centrum-ekstremisterne ønsker de skal få, eller som de ønsker at styrke. VS mener, at deres indflydelse er rigelig stærk i forvejen, at man snarere skulle give større reel indflydelse til andre end lige præcis skolernes ledere.

Når man taler om, at lederne skal have samme rettigheder, som man har tildelt lærerrådene gennem fælleslærerrådet osv., så er det også noget sludder. Det er i dag sådan, at skolelederen er medlem af lærerrådet; det vil sige, at han eller hun først har mulighed for at del-

tage i diskussion og afstemning i lærerrådet og mulighed for at stille forslag ligesom alle andre. Derefter sendes udtalelser ad kommandovejen videre i systemet, og skolelederen har dér mulighed for at påtegne papirer og give sin mening til kende som skoleleder. Når sagen behandles i skolenævn, er vedkommende også med og kan igen udtrykke sin mening. I langt de fleste kommuner har skoledirektørerne faste møder med kommunernes skoleinspektører. I denne uformelle pressionsgruppe bliver der taget mange beslutninger, som har langt større betydning end de udtalelser, der kommer fra lærerråd og fælleslærerråd.

Hvis der skal ske ændringer på området, ville det logiske være, at skoleinspektøren blev frataget sin stemme i lærerrådet eller sin udtaleret som leder, så vedkommende ikke som nu har langt større påvirkningsmulighed end de menige lærere på skolerne.

Vi mener kort sagt, at hele dette lovforslag er renlivet propaganda, som ikke tager sigte på at løse ét eneste af de mange helt reelle problemer, der er for både elever, forældre og lærere i folkeskolerne – og for skolelederne med for den sags skyld. Det er kort sagt et glimrende udtryk for en centrum-ekstremistisk skolepolitik.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ingolf Knudsen) (CD):

Hr. Steen Folke, som var den sidste, der havde ordet her på talerstolen, skal måske lige belæres om, at det parti, jeg tilhører, hedder centrum-demokraterne. Jeg ville nok føle det mere anstændigt, om hr. Steen Folke benyttede sig af den betegnelse fremfor at hæfte alle mulige andre betegnelser på mit parti.

Når vi ser den modtagelse, vort forslag har fået, kan vi nok forundres en smule. Det er helt givet, at når vi fremsætter forslaget, er det netop for at styrke nævnene, for at præcisere, at det er i skolenævnene, ansvaret ligger. I vort moderne samfund bliver det mere og mere almindeligt, at vi overlader ansvar og beføjelser til forskellige grupper. Samtidig med at vi overlader dette ansvar og disse beføjelser til grupperne, giver man dem en stor indflydelse, altså indflydelse på udformningen af samfundet, og det er også tilfældet med skolenævnene.

Derfor må vi også finde det rimeligt, at forældrene påtager sig dette ansvar, at de er sig ansvaret bevidst. Det vil sige, at skolenævn lige

[Ingolf Knudsen.]

så vel som en kommunalbestyrelse og et folketing må være udtryk for den holdning, der hersker i området. Hvis kun et ganske lille fåtal af forældrene er interesserede i deres børns skole og møder op til skolenævnsvalgene – som vi finder er væsentlige – hvis kun et fåtal interesserer sig derfor, så er der en fare for, at et mindretal kan sætte sig på beslutningsprocesserne og sætte sig på al indflydelse og dermed medvirke til, at den udvikling, der sker inden for den enkelte skole, falder uden for det, som stemmer med den normale opfattelse i området.

Jeg kan nævne, at skolenævnene i dag som bekendt bl. a. beskæftiger sig med lærebøger, med ansættelser og med mange, mange andre meget væsentlige ting, og derfor finder vi det meget rimeligt, at nævnene styrkes, og at de styrkes på en sådan måde, at forældrene føler, at her må de deltage i valgene. Det er derfor, vi har ønsket at præcisere vigtigheden af, at forældrene deltager. Jeg kan nævne, at et venstremedlem, professor Diderichsen, i Samvirke for et par år siden bl. a. udtrykte nøjagtig det samme, som jeg her har været med til at foreslå.

Med hensyn til skolelederens funktion og skolelederens rolle kan det vel ikke være nogen hemmelighed, at efterhånden som udviklingen er skredet frem i folkeskolen, har man forflygtiget ansvaret. Det kan heller ikke være nogen hemmelighed, at det i dag er vanskeligere end nogen sinde før at være skoleleder. Skolelederen har et ansvar over for kommunalbestyrelsen, ligesom skolelederen har et pædagogisk ansvar og et ansvar over for forældrene. Derfor føler vi, det må være rimeligt, at man får præciseret skolelederens ansvar og får givet vedkommende muligheder for at leve op til dette ansvar.

Ministeren og flere ordførere siger i dag, at dette ansvar har skolelederen allerede. Det stiller vi os tvivlende over for. I hvert fald må vi da sige, at selv om skolelederen er medlem f. eks. af skolens lærerråd osv., så tæller vedkommende kun én stemme dér. I mange tilfælde – og vi kunne nævne mange tilfælde – ved vi, at skolelederen føler, at hans opgave er næsten umulig og uoverkommelig. Det vil derfor efter vores opfattelse være meget rimeligt, at man understregede denne ansvarsforpligtelse og var med til at hjælpe lederne, så de kunne udføre deres arbejde på betryggende vis.

317 Ft

Nu er vi blevet gjort bekendt med i dag, at ministeren agter at fremsætte et forslag om en revision af styrelsesloven også for folkeskoleområdet, og at dette forslag oven i købet vil blive fremsat, jeg tror i næste uge, dvs. lige inden vi tager på ferie. Vi må da hilse med tilfredshed, at det kommer, bl. a. fordi det kan være grundlag for en videre debat omkring dette emne.

Jeg har allerede gjort mig nogle overvejelser med hensyn til, om der var mulighed for at komme igennem med dette forslag, og jeg synes nok, der er meget, der tyder på, at det er der ikke. Derfor vil vi tage de tanker op, som vi her har givet udtryk for, og forsøge at påvirke den endelige udformning af styrelsesloven. Der har jo været megen debat omkring styrelsesloven på det senere, især med hensyn til de videregående uddannelser, men for os er det lige så væsentligt at få en debat i gang omkring styrelsesfunktionerne på folkeskoleområdet.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne spørge hr. Ingolf Knudsen, om hans varme ord om, at forslaget tilsigtede at styrke skolenævnenes stilling, skal forstås sådan, at centrum-demokraterne har opgivet tanken om, at man på andre områder vil øge centralstyringen og tage beføjelser fra de lokale organer og lægge dem op i undervisningsministeriet, i folketingets undervisningsudvalg osv. osv.

Har centrum-demokraterne opgivet det, og er de nu slået ind på det fornuftige i stedet at se på, hvordan vi kan styrke de nære organer, så ville jeg hilse det med glæde. Den nye centralisme, som tilsyneladende har fået øget tilslutning her i folketinget og i befolkningen, vil vi bekæmpe til det sidste, det kan jeg garantere for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om huslig uddannelse [af Honoré m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 43. Fremsat 13/4 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Indledningsvis vil jeg gerne anføre, at jeg finder det helt naturligt at anlægge samme synspunkter på praktisk husligt erhvervsarbejde som på andet praktisk erhvervsarbejde. På det punkt kan jeg erklære mig helt enig med forslagsstillerne. Men samtidig må jeg fremhæve, at forslaget efter min opfattelse er overflødig, idet husligt arbejde rent faktisk ligestilles med andet arbejde.

Forslaget giver mig imidlertid anledning til at understrege, at der ligger en væsentlig uddannelsesopgave og venter på at blive løst. Jeg tænker her på det meget store antal personer, der er beskæftiget med praktisk husligt erhvervsarbejde på institutioner, omkring 90.000, der praktisk talt alle er kvinder. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at jeg for ganske nylig har modtaget en betænkning om etablering af kostforplejningsuddannelser inden for EFG-uddannelserne, hvor det foreslås, at der opbygges en række uddannelser af varierende længde, der sigter mod funktioner inden for institutionsområdet. I betænkningen omtales i øvrigt også en erhvervsmæssig husassistentuddannelse, og det er nok også et område, vi skal se nærmere på.

De elever, der gennemgår disse uddannelser, skal have samme videreuddannelsesmuligheder som de øvrige EFG-elever. Dette princip, at ligestille husligt arbejde med andet erhvervsarbejde, er i øvrigt allerede gennemført i forbindelse med optagelsesreglerne for de videregående uddannelser. Dette gælder også husligt arbejde i private familier, som man især henviser til i forslaget, men alene af hensyn til det tallemæssige omfang af ansatte på institutioner får denne gruppe næppe den helt store betydning.

I bemærkningerne til forslaget anføres det, at huslig uddannelse er bortfaldet som kompetencegivende til nogle uddannelser, hvor den måtte formodes at være af praktisk betydning, og der peges på uddannelsen til børnehavepædagog og sygeplejerskeuddannelsen. Jeg vil

gerne knytte nogle kommentarer hertil. I henhold til de regler, der var gældende før 1969, var det en betingelse for at blive optaget på et anerkendt børnehaveseminarium, at ansøgeren skulle have mindst et halvt års husligt arbejde, normalt med ophold i et fremmed privathjem med mindre børn.

Baggrunden for dette krav lå i ønsket om, at eleverne var modnet ved at have været hjemmefra og havde draget personlige erfaringer om småbørnsopdragelse i et andet hjem end deres eget. Den huslige uddannelse havde mindre betydning, selv om det kunne være en fordel, at en børnehavelærer kendte så meget til husgerning, at hun kunne vejlede personalet og lære børnene at hjælpe til med huslige småpligter.

Efterhånden som færre hjem havde husassistenter, viste kravet sig at være uigennemførligt. Det blev derfor forladt i 1969, hvor man gik over til en mere sandsynlig forudsigtelse af studieegnetheden på grundlag af et pointssystem. I dette nugældende pointssystem ved optagelsen indgår husligt arbejde imidlertid på lige fod med anden erhvervs erfaring. Der gives således 1 point for mindst 4 måneders ansættelse og 2 point for mindst 1 års ansættelse. Huslig uddannelse på en husholdningsskole indgår også som en pointgivende faktor. Jeg finder, at der herved i rimeligt omfang er taget hensyn til huslig uddannelse, og jeg kan ikke anbefale, at der gennemføres et absolut krav om en forudgående huslig uddannelse ved optagelse på et børnehaveseminarium.

Med hensyn til sygeplejeuddannelsen gælder principielt de samme synspunkter. Også her blev der tidligere stillet krav om en forudgående huslig uddannelse, men jeg har forstået på de oplysninger, vi har fået fra denne uddannelses ressourceministerium, indenrigsministeriet, at de samme grunde, som jeg lige har nævnt, førte til, at man i dag har opgivet dette som et absolut krav. Stadig ifølge de oplysninger, jeg er i besiddelse af, betyder dette imidlertid ikke, at man ikke tillægger en huslig uddannelse værdi.

Når der i dag skal foretages en udvælgelse blandt ansøgerne til sygeplejerskeuddannelsen, vil en huslig uddannelse have en kvalificerende værdi, det vil sige, at ansøgere med en sådan forudgående uddannelse principielt vil være bedre stillet end ansøgere uden en sådan eller tilsvarende uddannelse. Men også her må jeg